

Ympäristöministeriön kirjaamo
kirjaamo.ym@gov.fi

viite: Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/14828/2026, Kuulutus

Lausunto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) tarkistuksen. Ympäristöministeriö on julkaissut 25.5.2026 kuulutuksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamista koskevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä 25.5.–30.6.2026 ympäristöministeriön verkkosivuilla. Viranomaisilla, yhteisöillä ja kansalaisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä tarkistuksen rajauksesta, lähtökohdista ja ympäristövaikutusten arvioinnista nähtävillä oloaikana. Mielipiteet pyydetään toimittamaan kirjallisesti ympäristöministeriön kirjaamoon nähtävillä oloajan kuluessa.

Tarkistettavana on valtioneuvoston vuonna 2017 tekemä päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, ja niiden avulla valtioneuvosto linjaa alueidenkäyttöä valtakunnallisesti merkittävässä kysymyksissä. Tarkistus on rajattu ja koskee erityisesti energiajärjestelmän muutokseen liittyviä kysymyksiä. Uusiutuvan energian lisääntyminen ja sähköistyminen korostavat energiajärjestelmän toimintavarmuuden merkitystä. Valmistelu perustuu valtioneuvoston kehysriihessä tehtyyn linjaukseen, jonka mukaan energiajärjestelmän toimintavarmuutta vahvistetaan lisäämällä säätövoiman ja energian varastoinnin edellytyksiä tukevia veloitteita valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Tarkistukseen sovelletaan lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA-laki). Tarkistuksen vaikutuksia arvioidaan tekemällä ympäristöarviointi ja laatimalla ympäristöselostus.

Satakuntaliiton kannanotot

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan energiajärjestelmien toimivuuteen liittyvä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistaminen on tarpeen. Energiasektorilla on tarve kokonais kuvan muodostamiselle

ja kokonaisuuden hallinnan vahvistamiselle. Viimeisten vuosien aikana energian tuotannon ja kulutuksen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksen tulee pohjautua riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Lisäksi tarkistuksessa tulee huomioida valmisteilla oleva alueidenkäyttölain muutos. Alueidenkäyttölaissa on erityisesti maakuntakaavalle esitetty uudistettuja sisältövaatimuksia, joita valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet omalta osaltaan täydentävät.

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan energijärjestelmän toimivuuteen liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita olisi ollut luontevinta tarkastella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kokonaisuudistuksen yhteydessä. Kun energijärjestelmää tarkastellaan erillisenä lisäyksenä, tulee varmistua siitä, että tarkistuksessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin lisättävät tai muutettavat tavoitekohdat sovitetaan yhteen muun kokonaisuuden kanssa, kuten luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, maisema-arvojen ja muun yhdyskuntarakenteen kanssa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tulee muodostaa tasapainoinen kokonaisuus.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistusta koskevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan tavoitteena on, että valtioneuvosto tekee päätöksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksesta vuoden 2026 aikana. Valmisteluun varattu aika on varsin lyhyt. Satakuntaliitto muistuttaa, että valmistelu tulee pohjata riittävään osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyihin ja lausuntoaikojen tulee olla riittävän pitkiä.

Satakuntaliitto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi